

Bt

ek

Osztályozás



Szerző

A Belvárosi plébánia templom

Forrás:

Képes Kronika
Pondozat 1933 VIII.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Tárgy:

726.5
Belvárosi templom
"11/19"

Személy:

Helyszám:

Egyik legszebb alkotása Pestnek. Így szabadon, az oldalát elcsúfító vásári bódék nélkül látjuk csak igazán szépségét, különlegességét, melyből Pesten egy templom sem rejt magában annyit, mint a Belvárosi plébánia templom, az elmúlt idők pesti főtemploma. A honfoglalás első századaiban építették, körülbelül a XIII. században a tatárjárás előtt. 1241-ben a tatárok felégették, mely után valószínűleg másfélszázadon át romokban hevert. Zsigmond uralkodása alatt 1368–1437 között alakult újjá, mégpedig csúcsíves stílusban. A második építéssel megvan a templom ötoldalú fülkéje és a háromhajós szentélyből annyi, amennyi hat oszloppáron nyugszik. A XV. században a templomnak hat oltára volt, melyekről az oltáregyesület iparos céhei gondoskodtak. Mátyás király uralkodása alatt, alighanem, megint nagyobb szabású munkát végeztek rajta, erre vall az a sok reneszanszkori emlék, mely a templom falában fennmaradt. Reneszansz forma nyilatkozik meg a díszítésekben, a nyugati toronyban befalazott domborműfaragványokban, a Déli-kapunál elhelyezett perselytartóban és a szenteltvíztartóban. A 145 éves török uralom alatt a törökök nem alakították át mecsetté, mert a templom hívei magyarok voltak, kikkel szemben a török mindég nagyobb hajlandóságot mutatott, mint a németek iránt. 1686-ban a visszafoglalási nagy harcok idejében, a pesti főtemplom is romhalmazzá lett. A felszabadulás után, a romokat ferencendi barátok



A pesti belvárosi-plébánia templom.
(Myskovszky rajza után). 1865.

kapták, kik Széchenyi György hercegprímás adományából hozták rendbe.

1507-ből való a templom északi és déli falában beillesztett két gazdag díszítésű pasztoforium, vörös



Szent Flórián-oltár a szentély homlokzati falán.

és sárga márványból. Az egyik pasztoforium Pest város 1507. évi címerét, a másik Nagyrevi András akkori plébános címerét tünteti fel. Ez a két pasztoforium a legkiválóbb reneszanszkori emlékünck. A főhajó és a két torony már a XVIII. század alkotása. A díszes főkapu és a szép Szent Flórián-szobor Hörger budai szobrász



A templom főbejárója. (Hörger alkotása.)

munkája. Barokk izlésű a török idők után épült két tornya. A toronyok aranyozott gömbjébe latin emlékiratokat tettek, melyek elmondják, hogy 1795 aug. 6-án Pestnek 29.870 lakosa, a Belvárosnak 644, Lipótvárosnak 169, Terézvá-

rosnak 749, Józsefvárosnak 799, Ferencvárosnak 222 háza volt. E házak közül 24 két emelettel, 318 egy emelettel és 2239 földszinttel bírt. A 90-es években történt restaurálása alkalmával a szentélyt színesre festették és gazdagon aranyozták. Ebben az időben készítette Zsolnay gyára a 15 méter magas majolika oltárt is. Szentélye nevezetes még arról, hogy benne van elhelyezve Kray báró, az osztrák-francia háborúban kitűnt tábornagy síremléke és Kultsár szobra, melyet Ferenzy szobrászművész készített.

1899-ben, a Belváros nagymérvű szabályozása alkalmával, szóba került a Belvárosi plébánia templom lebontása is. Már-már úgy volt, hogy köveit széthordják, amikor végül mégis csak az az álláspont győzött, hogy mint a fővárosnak egyik legszebb műemléke, továbbra is sértetlenül fennmarad. Sok érdekes esemény történt benne és körülötte. A kuruc idők alatt 1710-ben Pálffy János osztrák generális e templom előtt fejeztette le II. Rákóczi Ferenc egyik legügyesebb portyázó vezérét, béri Balog Ádám kuruc főtitkárát. 1867 június 8-án I. Ferenc József itt mondta el koronázási esküjét. A mellette lévő tér földalatti múzeumában, mely a közeli napokban nyílik meg, van Pest legrégebb történelmi emléke, a körülbelül két és félméter magas négyzet alakú római őrtorony, melyben hosszú időn át római katonák vigyáztak a rendre s védték a Duna jobb partján lévő római várost, Aquinkumot.

A templom anyakönyvei 1688-ig nyúlnak vissza.



A belvárosi templom ma.